

Odchodné a občanský soudní řád

Nárok na odchodné, příspěvek za službu a na platové vyrovnání, jakožto nároky vyplývající z ukončení služebního poměru, jsou z hlediska ustanovení § 7 o. s. ř. „jinou věcí“, nikoli věcí vyplývajících ze soukromoprávního (občanskoprávního, pracovněprávního či jiného) vztahu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 580/2004, ze dne 28.4.2004)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce J. K., zastoupeného advokátem, proti žalované České republice - ministerstvu vnitra ČR, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, o náhradu škody, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 7 pod sp. zn. 4 C 27/2000, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 7. října 2003, č. j. 17 Co 416/2003-108, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 7. října 2003, č. j. 17 Co 416/2003-108, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 20. 3. 2003, č. j. 4 C 27/2000-92, se zrušují a řízení se zastavuje. Po právní moci tohoto rozhodnutí bude věc postoupena Ministerstvu vnitra ČR, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3.

Z odůvodnění :

Žalobce uplatnil proti státu - Ministerstvu vnitra nárok na zaplacení odchodného v částce 58.000,- Kč, náhrady za ztrátu na výdělků v částce 300.000,- Kč, příspěvku za službu za období od 1. 10. 1991 do 31. 12. 2002 a na poskytování tohoto příspěvku od 1. 1. 2003 nadále z titulu náhrady škody způsobené nesprávným úředním postupem s odůvodněním, že dne 30. 9. 1991 byl rozkazem ředitele Správy Středočeského kraje Policie ČR ve věcech personálních č. 608/1991 okamžitě zrušen jeho služební poměr k Policii ČR z důvodů porušení přísahy, neboť dne 15. 9. 1991 bylo proti němu zahájeno trestní stíhání. Následně byl žalobce pravomocným rozsudkem soudu dne 25. 4. 1995 zproštěn v celém rozsahu obžaloby. Žalovaný jednal nesprávně a protiprávně, když okamžitě zrušil jeho služební poměr k Policii, tomu předcházelo nezákonné rozhodnutí Inspekce MV ČR a Vojenské obvodové prokuratury v P. a v důsledku nezákonných rozhodnutí a navazujícím nesprávným úředním postupem žalovaného byl žalobce poškozen nevyplacením tzv. odchodného, ztrátou na mzdě a nepřiznáním příspěvku za službu.

Obvodní soud pro Prahu 7 rozsudkem ze dne 20. 3. 2003, č. j. 4 C 27/2000-92, žalobu na zaplacení částky 874.000,- Kč s příslušenstvím a o příspěvek na náhradu za službu od 1. 1. 2003 zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Uplatněný nárok žalobce soud posoudil podle zákona č. [58/1969](#) Sb. a dospěl k závěru, že je důvodná žalovaným vznesená námitka promlčení nároku na náhradu škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím a nesprávným úředním postupem státu.

K odvolání žalobce Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 7. 10. 2003, č. j. 17 Co 416/2003-108, rozsudek soudu prvního stupně ve výroku ve věci samé ohledně částky 874.000,- Kč potvrdil, ohledně požadavku od 1. 1. 2003 jej potvrdil ve znění, že se zamítá žaloba, kterou se žalobce domáhal plnění ve výši 6.000,- Kč měsíčně od 1. 1. 2003 nadále, dále jej potvrdil ve výroku o náhradě nákladů řízení a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Se soudem prvního stupně se ztotožnil v tom, že uplatněný nárok na náhradu škody, dovozovaný z rozhodnutí o okamžitém zrušení služebního poměru, které bylo žalobci doručeno, je třeba posoudit jako nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím a nikoliv nesprávným úředním postupem. Protože toto rozhodnutí nebylo zrušeno, nelze nárok na náhradu takto vzniklé škody uplatnit ve smyslu § 4 zákona č. [58/1969](#) Sb. a vzhledem k tomu, že nárok není dán, nezabýval se již otázkou jeho promlčení.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce dovolání. Uvádí, že byl finančně poškozen a toto poškození trvá, neboť mu není vyplácen příplatek za službu, na který by měl ze zákona nárok až do roku 2009. Jedinou příčinou je protiprávní jednání MV ČR. V souladu se zásadou presumpce nevinny měl být postaven mimo službu a nikoliv okamžitě propuštěn, jak se stalo, a není jeho vinou, že soud ukončil trestní řízení až po čtyřech letech a že služební předpisy Policie ČR umožňovaly nápravu pouze v tříleté lhůtě. Postup žalovaného v daném případě hrubě porušil zásadu presumpce nevinny podle čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího

soudu i soudu prvního stupně.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení, zastoupeným advokátem ve smyslu ust. § 241 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu upravuje ustanovení § 237 o. s. ř.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [písm. a)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [písm. b)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [písm. c)].

V posuzovaném případě žalobce dovoláním napadá rozsudek odvolacího soudu, kterým byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, jedná se tedy o to, zda je dovolání přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Dovolání je podle tohoto ustanovení přípustné, jde-li o řešení právních otázek (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění přípustnost dovolání nezakládají – srov. ust. § 241a odst. 3 o. s. ř.), a současně se musí jednat o právní otázku zásadního významu. Právním posouzením ve smyslu ust. § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. je činnost soudu, při níž soud aplikuje konkrétní právní normu na zjištěný skutkový stav, tedy dovozuje ze skutkového zjištění, jaká mají účastníci podle příslušného právního předpisu práva a povinnosti.

Rozsudek odvolacího soudu vychází z právního závěru, že žalobcem uplatněný nárok je nárokem podle zákona č. [58/1969](#) Sb., avšak nelze jej přiznat, protože rozhodnutí (zde okamžitě zrušení služebního poměru žalobce k Policii ČR), jímž byla tvrzená újma žalobci způsobena, nebylo zrušeno a nebyla tak splněna podmínka stanovená v § 4 zákona č. [58/1969](#) Sb. pro uplatnění nároku na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím.

Právní posouzení odvolacího soudu, na němž byl založen výsledek sporu, tj. aplikace zákona č. [58/1969](#) Sb. na nárok uplatněný žalobou, činí jeho rozhodnutí po právní stránce zásadně významným. Věcné posouzení uplatněného nároku soudem z hlediska hmotného práva zahrnuje v sobě totiž i bez výslovného vyjádření kladný závěr o existenci pravomoci soudu, a protože posouzení uvedené otázky bylo pro rozhodnutí projednávané věci významné, představuje napadený rozsudek odvolacího soudu z tohoto hlediska rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu je v tomto směru podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné.

Podle ustanovení § 7 odst. 1 o. s. ř. v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných, družstevních, jakož i obchodních vztahů, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány.

Podle ustanovení § 7 odst. 3 o. s. ř. (ve znění účinném od 1. 1. 2003, tj. poté, co nabyl účinnosti zákon č. [151/2002](#) Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím soudního řádu správního) jiné věci projednávají a rozhodují soudy v občanském soudním řízení, jen stanoví-li to zákon.

V dané věci je třeba vycházet z toho, že žalobce jako bývalý policista uplatňuje nároky, jež mu měly vzniknout v souvislosti s okamžitým zrušením jeho služebního poměru u Policie ČR. Tento právní vztah není soukromoprávním vztahem, ale služebním poměrem, vykazujícím typické znaky poměru veřejnoprávního. Služební poměr policisty je právním poměrem státně zaměstnaneckým, který vzniká a končí mocenským aktem služebního funkcionáře.

Plnění, na něž má policista nárok po ukončení služebního poměru u Policie ČR, upravuje zvláštní zákon. Nárok na odchodné a na příspěvek za službu byly upraveny v zákoně č. [100/1970](#) Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti, a jsou upraveny i v zákoně č. [186/1992](#) Sb., o služebním poměru příslušníků policie České

republiky (účinném od 1. 7. 1992), jako nároky související se skončením služebního poměru, a rovněž nárok na vyplacení peněžité částky představující rozdíl mezi služebním příjmem, kterého žalobce v minulosti dosahoval, a příjmem dosahovaným po propuštění (platové vyrovnání), je součástí náležitostí, na něž má policista nárok v souvislosti se skončením služebního poměru podle zvláštního zákona (srov. přechodné ustanovení § 157 odst. 3 zákona č. [186/1992](#) Sb.).

Podle ustanovení § 2 odst. 2, části první, věty před středníkem, zákona č. [186/1992](#) Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, jménem policie jedná a rozhoduje ve věcech služebního poměru podle tohoto zákona ministr vnitra České republiky (dále též jen ministr) a v rozsahu jím stanoveném další funkcionáři (dále též jen „služební funkcionář“).

Protože k projednání a rozhodování věci vzniku, změny či zániku služebního poměru policistů a nároků s existencí či zánikem služebního poměru souvisejících je dána pravomoc ministra vnitra České republiky a v rozsahu jím stanoveném pravomoc dalších služebních funkcionářů, a to i v případech, kdy služební poměr skončil, a není zde speciální zákonné ustanovení, jež by založilo soudní pravomoc, nenáleží tyto věci do pravomoci soudů.

Ostatně k závěru o nedostatku pravomoci soudu v těchto věcech dospěla soudní praxe již v minulosti (srov. např. usnesení NS ČR ze dne 28. 5. 1998, sp. zn. 2 Cdon 949/97, uveřejněné v časopise Soudní judikatura roč. 1998, č. 22, pod poř. č. 162, usnesení NS ČR ze dne 14. 1. 2003, sp. zn. 21 Cdo 1270/2002, usnesení NS ČR ze dne 25. 3. 2004, sp. zn. 25 Cdo 415/2004).

Nárok na odchodné, příspěvek za službu a na platové vyrovnání, jakožto nároky vyplývající z ukončení služebního poměru, jsou z hlediska ustanovení § 7 o. s. ř. „jinou věcí“, nikoli věcí vyplývajících ze soukromoprávního (občanskoprávního, pracovněprávního či jiného) vztahu, přičemž není rozhodující, jak po právní stránce žalobce svůj nárok kvalifikoval (tj. jako nárok podle zákona 58/1969 Sb.), nýbrž rozhodující jsou skutková tvrzení, jimiž je nárok odůvodněn a která jej charakterizují po právní stránce.

Podle ust. § 103 o. s. ř. kdykoli za řízení přihlíží soud k tomu, zda jsou splněny podmínky, za nichž může rozhodnout ve věci samé (podmínky řízení).

Podle ust. § 104 odst. 1 o. s. ř. jde-li o takový nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit, soud řízení zastaví. Nespadá-li věc do pravomoci soudů nebo má-li předcházet jiné řízení, soud postoupí věc po právní moci usnesení o zastavení řízení příslušnému orgánu; právní účinky spojené s podáním žaloby (návrhu na zahájení řízení) zůstávají přitom zachovány.

Jestliže žalobce dovozuje nároky vyplývající z ukončení svého služebního poměru k Policii ČR, není pro projednání takových nároků dána pravomoc soudu. Protože odvolací soud přes neodstranitelný nedostatek podmínky řízení ve věci jednal a o nároku rozhodl, zatížil řízení tzv. zmatečnostní vadou (§ 229 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), k níž dovolací soud podle § 242 odst. 3 o. s. ř. přihlédl, i když nebyla v dovolání uplatněna.

S ohledem na výše uvedené dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, o. s. ř.), a protože důvod, pro který byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, byl zrušen i tento rozsudek (§ 243b odst. 3, věta druhá, o. s. ř.). Dovolací soud řízení o nárocích souvisejících se zánikem služebního poměru zastavil s tím, že po právní moci tohoto rozsudku bude věc postoupena Ministerstvu vnitra ČR jako orgánu, do jehož pravomoci náleží (§ 243b odst. 4 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nájem](#)
- [Ochrana osobnosti \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušeni řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení a dobré mravy](#)
- [Práva dětí](#)
- [Náklady řízení](#)
- [Odmítnutí dovolání](#)
- [Bezplatná obhajoba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)